نابودی جنگل‌های زاگرس در نبود مدیریت؛ مترادف با قطع شدن نبض حیات ایران

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم – طاهره ترابی‌مهوش: عضو پیشین شورای‌عالی جنگل، مرتع و آبخیزداری کشور با تأکید بر لزوم ایجاد مشاغل پایدار و توسعه اقتصادی در منطقه زاگرس گفت: بدون توجه به این جنبه‌ها و برنامه‌ریزی‌های درست، نمی‌توانیم به موفقیت در مدیریت این جنگل‌ها دست یابیم چراکه زاگرس به‌عنوان نبض حیات کشور، نیاز به حمایت و اقدامات اساسی دارد.

دنیای امروز از چالش‌های محیط زیستی متعددی رنج می‌برد، از بحران‌های زیست‌محیطی نظیر تغییرات اقلیمی گرفته تا آلودگی‌ها، تخریب منابع طبیعی و کاهش تنوع زیستی که جهان را به سمت یک آینده نامعلوم پیش می‌برد اما در این بین یکی از مهم‌ترین منابع طبیعی که برای بقای ما و نسل‌های آینده اهمیت حیاتی دارد، جنگل‌ها هستند که یقیناً جنگل‌های موجود در کشور به‌ویژه جنگل‌های زاگرس نیز از این قاعده مستثنی نیستند.

این جنگل‌ها نه‌تنها به‌عنوان یک منبع اقتصادی و طبیعی برای کشور، بلکه به‌عنوان یک پشتیبان مهم در حفظ تنوع زیستی، تنظیم منابع آب و مقابله با تغییرات اقلیمی شناخته می‌شوند؛ بنابراین حفاظت از تنوع زیستی جنگل‌های زاگرس را می‌توان تضمین‌کننده زندگی هزاران جامعه محلی و معیشت میلیون‌ها نفر مردم ساکن در غرب ایران دانست.

جالب‌تر اینکه به اذعان کارشناسان جنگل‌های زاگرس با بیش از ۶ میلیون هکتار وسعت و جذب میلیون‌ها تن کربن، به‌عنوان یکی از تنفس‌گاه‌های اصلی زمین، نقش کلیدی در مقابله با تغییرات آب و هوا ایفا می‌کند؛ بنابراین حفاظت از زاگرس فقط یک وظیفه ملی و منحصر به مردم ایران نیست چراکه این جنگل‌ها بخشی از میراث مشترک بشریت و حلقه‌ای حیاتی در نظام اقلیمی جهان هستند.

از طرفی طی چند دهه اخیر تغییرات آب و هوا و توسعه نامتوازن، چالش‌هایی ازجمله تخریب محیط زیست، آتش‌سوزی جنگل، پوسیدگی درختان و فشار بیش از حد دام به پوشش گیاهی را برای این زیست‌بوم منحصر به‌فرد ایجاد کرده است.

بنابراین برای مقابله با اثرات منفی تغییر اقلیم ازجمله بیابان‌زایی، از بین رفتن جنگل‌ها، فرسایش خاک و کاهش منابع آب، کشورهای توسعه‌یافته می‌بایست با کشورهای در حال توسعه همکاری کنند.

بر این اساس در همایش بین‌المللی «مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس» که روز سه‌شنبه بیستم خردادماه سال جاری در محل مرکز مطالعات وزارت امور خارجه برگزار شد، این موضوع از سوی مدیران مرتبط مورد تأکید قرار گرفت و در عین حال ایلیاس آنیمون؛ کارشناس جنگلداری سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) نیز با اشاره به اتخاذ رویکرد اصلاح مدیریت جنگل‌های زاگرس، گفت: فائو از اجرای پروژه‌های مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس حمایت می‌کند.

مهم‌ترین چالش جنگل‌های زاگرس تغییر کاربری زمین، فرسایش خاک، نبود آگاهی و مشارکت پایین جوامع محلی، تغییرات اقلیمی، بیماری‌های بلوط و ضعف یکپارچگی مدیریتی است، به اقدامات قاطع و هماهنگ برای حفاظت از این منابع ارزشمند طبیعی نیازمند داریم.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا درخصوص آخرین وضعیت جنگل‌های زاگرس با زاگرس‌شناس برجسته، عضو پیشین شورای‌عالی جنگل، مرتع و آبخیزداری کشور و منتخب فرهنگستان علوم سال ۱۴۰۰ در بخش منابع طبیعی، گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

مهندس مرتضی ابراهیمی رستاقی عنوان کرد: در ابتدا به معرفی کوتاهی از جنگل‌های زاگرس می‌پردازم. زاگرس یکی از پنج منطقه بوم‌شناختی مهم جنگلی در ایران است و وسعت فعلی آن به حدود پنج میلیون و ۴۳۴ هزار و ۶۸۰ هکتار می‌رسد.

وی با تأکید بر اینکه این جنگل‌ها نقش حیاتی در حفاظت از آب و خاک کشور ایفا می‌کنند و حدود ۴۰ درصد آب‌های سطحی کشور در این منطقه تأمین می‌شود، اظهار کرد: زاگرس با ایجاد دیواره‌ای در برابر رطوبت باران‌زایی مدیترانه‌ای، باعث به‌وجود آمدن هفت رودخانه‌های دائمی مهم در کشور شده که در شرایط کنونی، بسیار ضروری است. در صورت نداشتن چنین موهبتی در کشورهای با شرایط اقلیمی و آب و هوایی مشابه ایران، چنین شرایطی مهیا نیست.

وی با ابراز اینکه تاریخچه جنگل‌های زاگرس به میلیون‌ها سال پیش بازمی‌گردد تصریح کرد: بر اساس مطالعات انجام‌شده، می‌توان گفت این جنگل‌ها دارای سابقه بسیار کهنی هستند که برخلاف برخی ادعاها، یقیناً قدمت آن‌ها به بیش از پنج هزار و ۵۰۰ سال می‌رسد به طوری که مطالعات گرده‌شناسی بیانگر آن است که تاریخچه این جنگل‌ها بسیار بیش از این‌هاست.

این استاد جنگل‌شناس با بیان اینکه شواهد نشان می‌دهد که جنگل‌های زاگرس در دوران‌های مختلفِ تغییرات اقلیمی و یخچالی، دچار نوساناتی شده و جنگل‌هایی که امروز داریم، میراث دوران «هولوسن» است که در آن زمان رطوبت و حرارت زمین افزایش یافته و این جنگل‌ها به‌تدریج شکل گرفته‌اند، خاطرنشان کرد: تخریب جنگل‌های زاگرس عوامل متعددی دارد، ازجمله بهره‌برداری نادرست انسان و تغییرات اقلیمی اما در حال حاضر دغدغه عمده ما، چرای دام و زراعت زیرکوب است که به‌شدت به این جنگل‌ها آسیب می‌زنند، این در حالی است که سازمان جنگل‌ها به‌تنهایی قادر نیست به مشکلات زاگرس پاسخ دهد و نیازمند همکاری با وزارت‌خانه‌های دیگر است.

ابراهیمی رستاقی با اظهار اینکه در همایش اخیر که در تهران برگزار شد، نکات مهمی درباره وضعیت جنگل‌های زاگرس مطرح شد و بسیاری از مدیران کشوری و بین‌المللی به مشکلات عدیده زاگرس و نیازمندی‌های آن و همچنین بر تغییرات اقلیمی به‌عنوان عاملی مؤثر بر وضعیت جنگل‌ها اشاره کردند گفت: با توجه به روندهای کنونی، متخصصان و فعالان محیط زیست در این همایش از ضرورت حمایت‌های بین‌المللی برای مدیریت پایدار جنگل‌های زاگرس سخن گفتند، این در حالی است که بنده به پیامدهای منفی این وضعیت بر توسعه صنعتی و اجتماعی منطقه اشاره کردم.

وی با تأکید بر لزوم ایجاد مشاغل پایدار و توسعه اقتصادی در منطقه زاگرس عنوان کرد: بدون توجه به این جنبه‌ها و برنامه‌ریزی‌های درست، نمی‌توانیم به موفقیت در مدیریت این جنگل‌ها دست یابیم چراکه زاگرس به‌عنوان نبض حیات کشور، نیاز به حمایت و اقدام اساسی دارد.

وی با بیان اینکه پیشنهاد می‌کنم که تمام نهادهای مربوطه با یکدیگر همکاری کرده و طرح‌های جامع‌تری برای حفاظت از این جنگل‌ها ارائه دهند اذعان کرد: از طرفی، توجه به آموزش و افزایش آگاهی عمومی در رابطه با اهمیت این جنگل‌ها می‌تواند در کاهش تخریب آن‌ها مؤثر باشد.

این عضو پیشین شورای‌عالی جنگل، مرتع و آبخیزداری کشور با اشاره به اینکه اگر به وضعیت کنونی جنگل‌های زاگرس توجه لازم نشود، بدون شک نه‌تنها به زیست‌بوم آن بلکه به معیشت و زندگی تمامی مردم این منطقه نیز لطمه خواهیم زد تصریح کرد: تأکید می‌کنم که نجات جنگل‌های زاگرس و حفاظت از این زیست‌بوم حیاتی، نیازمند اقداماتی در سطوح بالاتر از سازمان منابع طبیعی است.

ابراهیمی رستاقی با بیان اینکه اهمیت این موضوع بدان جهت است که تنها ۱۵ درصد جنگل‌های کشور در شمال و ۸۵ درصد آن‌ها در مناطق زاگرس واقع شده‌اند عنوان کرد: واقعیت این است که ما تاکنون کارشناسان برتر را در حوزه زاگرس جمع نکرده‌ایم تا برای این ۸۵ درصد که در وضعیت بسیار وخیمی به‌سر می‌برند، برنامه‌ریزی و اقدام مؤثری داشته باشیم.

وی با ابراز اینکه در نبود برنامه برای نگهداری از جنگل‌ها متأسفانه، در حال حاضر، سیاست‌هایی مثل طرح کاشت یک میلیارد درخت صرفاً در حد شعار باقی مانده‌اند گفت: در حالی که ما نیاز به یک برنامه مشخص و عملی داریم، نمی‌توانیم بدون نقشه راه مشخص به هدف‌های مورد نظر دست پیدا کنیم، به طوری که امروز آتش‌سوزی‌های مکرر و گسترده، بیماری‌های درختی و دیگر خطرات محیط‌زیستی به شواهدی برای ناکارآمدی اقدامات موجود تبدیل شده‌اند.

این زاگرس‌شناس با بیان اینکه به‌نظر من، دولت باید بالاتر از سطح سازمان منابع طبیعی وارد عمل شود ابراز کرد: ما نیاز به یک سازمان عمران منطقه‌ای داریم تا مسائل زاگرس را به‌طور یکپارچه و جامع بررسی کند؛ زیرا در حال حاضر نهادهای دولتی تمایلی به همکاری با یکدیگر ندارند و هرکدام به‌طور مستقل عمل می‌کنند، این پراکندگی در عمل موجب می‌شود که نتوانیم به نتایج مؤثری برسیم.

ابراهیمی رستاقی با اشاره به اینکه باید تلاش کنیم تا یک رویکرد هماهنگ و یکپارچه در مدیریت جنگل‌های زاگرس شکل بگیرد تا این جنگل‌ها که به‌عنوان یک منبع حیات برای ایران شناخته می‌شوند، حفظ شده و مورد حمایت قرار گیرند، گفت: در شرایط کنونی حاکم بر جنگل‌های زاگرس شعارهایی همچون جنگل‌داری اجتماعی، پاسخگو نخواهد بود بلکه تنها با توسعه صنعتی و ایجاد اشتغال می‌توان از تخریب بیشتر این منابع طبیعی جلوگیری کرد.

وی با ابراز اینکه متأسفانه جنگل زاگرس، از منظر علمی، دیگر نمی‌تواند به‌عنوان جنگل محسوب شود عنوان کرد: در حالت طبیعی جنگل، درختان باید مواد معدنی را از زمین گرفته و آن‌ها را به برگ‌ها و چوب تبدیل کنند، اما وضعیت کنونی به گونه‌ای است که این فرآیند به‌درستی انجام نمی‌شود.

وی در تشریح شرایط پیش‌آمده، به وضعیت جنگل‌های چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه اشاره کرد و گفت: وقتی چرای دام آنقدر در این مناطق زیاد است که می‌توان صافی و بدون خس و خاشاک بودن آن را با خیابان‌های سطح شهر مقایسه کرد، درختان به‌تدریج ضعیف و در برابر بیماری‌ها آسیب‌پذیرتر می‌شوند چراکه چرخه تغذیه آن‌ها نابود شده است.

این استاد محیط زیست جنگلی ادامه داد: بیماری‌ها خود به خود بروز نمی‌کنند بلکه عوامل ثانویه‌ای همچون فشارهای انسانی باعث ضعیف و بیمار شدن درختان شده است.

ابراهیمی رستاقی به تجربیات خود در دهه ۶۰ در چهارمحال و بختیاری اشاره و خاطرنشان کرد: در آن مقطع زمانی نیز آفتی همچون چوب‌خوار وجود داشت ولی جنگل‌ها قابلیت‌های لازم برای مقابله با آفت‌ها را داشتند، اما اکنون شرایط به طور قابل توجهی تغییر کرده است.

وی به ضرورت حفاظت از جنگل‌های زاگرس اشاره و اذعان کرد: امروز جنگل‌های دست‌نخورده، مانند مناطق جنگلی در شمال زاگرس، می‌توانند در برابر آفات مقاوم باشند.

وی درخصوص تأثیر تغییرات اقلیمی بر شرایط حاکم فعلی جنگل‌های زاگرس به‌عنوان یک متغییر اصلی گفت: این قبیل صحبت‌ها بیشتر در حد بهانه است وگرنه در صورتی که تغییر اقلیم واقعی بود، اثرات آن باید بر جنگل‌های حاشیه آبراهه‌ها مشهود می‌شد که خوشبختانه اینگونه نیست؛ بنابراین اگر جنگل‌ها به‌درستی مدیریت می‌شدند، تغییرات اقلیمی نمی‌توانستند این‌گونه آسیب‌زا باشند.

این فعال محیط زیست با ابراز گلایه‌مندی نسبت به آتش‌سوزی‌های مکرر در جنگل‌های زاگرس، مطرح کرد: ۹۰ درصد این آتش‌سوزی‌ها عمدی هستند وگرنه در حالت طبیعی در جنگل‌ها طی هزاران سال گذشته بارها شاهد آتش‌سوزی بودیم اما شرایط به گونه‌ای بوده که امکان احیای مجدد این جنگل‌ها فراهم می‌شد اما امروز این گونه نیست.

ابراهیمی رستاقی به ناکارآمدی مدیریت منابع طبیعی اشاره کرد و افزود: این سازمان نیاز به اصلاحات اساسی دارد تا به‌طور مؤثری با چالش‌های موجود در جنگل‌ها مواجه شود.

وی در خصوص نیاز به حمایت‌های بین‌المللی و نحوه اثربخشی این حمایت‌ها نیز گفت: طی سال‌های اخیر بارها شاهد این نوع توافقات بوده‌ایم اما مسئله این است که نهایت کمکی که این نهادها می‌توانند داشته باشند، کمک‌های جزئی مالی است که در پی ارائه طرح‌های ویژه پرداخت می‌شود؛ بنابراین به اعتقاد من کارشناسان ایرانی بهتر از هر کارشناسی می‌توانند نیازهای جنگل‌های زاگرس را شناسایی کنند؛ تأکید می‌کنم که این مشکلات تنها توسط خود ایرانیان و کارشناسان محلی باید حل شوند.

این کارشناس جنگل به نبود واحدهای درسی مرتبط با جنگل‌های زاگرس در دانشگاه‌ها اشاره کرد و خواستار تغییر در برنامه‌های درسی شد تا نسل‌های آینده با واقعیت‌های زیست‌محیطی خود آشنا شوند.

ابراهیمی رستاقی در پایان عنوان کرد: آینده جنگل‌های زاگرس به مدیریت صحیح، حفاظت و مشارکت مردم محلی بستگی دارد و باید از چنین منابع طبیعی کاملاً محافظت شود.

سپهرغرب پشت پرده زدوبندهای درمانی در ایران را بررسی کرد:

مطب یا بازار سیاه سلامت؟

سپهرغرب، گروه سلامت – ملیکا قانعی: در حالی که مطب پزشک باید محلی برای درمان، آرامش و اعتماد باشد، برخی مراکز درمانی به مکانی برای تخلفات مالی و اخلاقی تبدیل شده‌اند؛ جایی که منشی‌ها نوبت را می‌فروشند و پزشکان با داروخانه‌ها و آزمایشگاه‌ها قراردادهای غیررسمی می‌بندند.

در نگاه نخست، مطب پزشک باید مکانی برای درمان، اعتماد و آرامش باشد؛ اما واقعیت میدانی در برخی از مراکز درمانی کشور، تصویر متفاوتی را رقم زده است. در سایه کمبود نظارت دقیق، برخی منشی‌ها و کارکنان مطب‌ها با دریافت مبالغی خارج از چارچوب قانونی، نظم نوبت‌دهی را برهم زده و عملاً سلامت را به کالایی قابل چانه‌زنی تبدیل کرده‌اند.

این پدیده که به شکلی خزنده در حال گسترش است، تنها محدود به گرفتن پول برای تغییر نوبت نیست؛ بلکه در بسیاری از موارد، با تخلفات زنجیره‌ای و هماهنگی‌های سودجویانه میان پزشکان، داروخانه‌ها و سایر مراکز درمانی همراه است. در این گزارش، ابعاد این چالش، نحوه عملکرد کشورهای دیگر و راهکارهای پیشگیرانه مورد بررسی قرار گرفته است.

در حالی که اعتماد عمومی به جامعه پزشکی همواره یکی از ارکان حیاتی در سیستم سلامت بوده، گزارش‌های میدانی و مشاهدات شهروندان نشان می‌دهد برخی رفتارهای غیراخلاقی در مطب‌ها و مراکز درمانی، این اعتماد را با چالش جدی مواجه کرده است.

بررسی‌ها حاکی از آن است که در برخی مطب‌های خصوصی، منشی پزشکان با دریافت مبالغی خارج از تعرفه رسمی، اقدام به جابه‌جایی نوبت بیماران کرده و در ازای دریافت پول، وقت زودتر برای مراجعه‌کنندگان فراهم می‌کنند. این روند نه‌تنها عدالت در نوبت‌دهی را زیر سؤال می‌برد، بلکه باعث فشار مضاعف مالی بر بیماران نیازمند خدمات فوری می‌شود.

در حوزه زیبایی نیز این پدیده با شدت بیشتری مشاهده شده. برخی منشی‌ها به بیماران اعلام می‌کنند که تنها در صورت پرداخت مبالغی قابل توجه، امکان جابه‌جایی نوبت یا دریافت خدمات سریع‌تر وجود دارد. در شرایطی که بیمار برای عمل جراحی یا خدمات خاص نیاز به فوریت دارد، گاه ناچار به پرداخت این مبالغ می‌شود تا از صف‌های طولانی عبور کند.

علاوه بر این، گزارش‌ها نشان می‌دهد که برخی پزشکان با داروخانه‌ها، آزمایشگاه‌ها، مراکز تصویربرداری و دیگر مؤسسات پزشکی، قراردادهای غیررسمی و پورسانت‌محور بسته‌اند. در چنین شرایطی، به بیماران آزمایش‌ها یا داروهایی تجویز می‌شود که ضرورتی برای آن‌ها وجود ندارد، اما پزشک در پایان ماه درصدی از فروش این خدمات یا محصولات را دریافت می‌کند.

حتی در برخی بیمارستان‌های دولتی نیز پدیده واسطه‌گری دیده شده؛ به طوری که برخی کارکنان خدمات، منشی‌ها یا کمک‌پرستاران با هماهنگی با پزشکان، بیمار را برای دریافت خدمات خاص به مطب خصوصی هدایت می‌کنند و از این راه، منافع مالی نصیب طرفین می‌شود.

این روندهای غیرشفاف، علاوه بر آسیب‌زدن به اعتماد عمومی، بار مالی ناعادلانه‌ای بر دوش بیماران می‌گذارد و نظام سلامت را از مسیر عدالت اجتماعی منحرف می‌کند.

پرسش مهم این است که نهادهای ناظر تا چه اندازه با این تخلفات برخورد می‌کنند و چه راهکارهایی برای مقابله با فسادهای خرد اما فراگیر در مراکز درمانی در نظر گرفته شده است؟

پدیده دریافت وجه خارج از تعرفه رسمی از سوی منشی‌ها یا ایجاد قراردادهای غیررسمی بین پزشکان و داروخانه‌ها، نه‌تنها در ایران بلکه در برخی کشورهای دیگر نیز گاهی دیده می‌شود؛ اما نحوه برخورد با این موارد در کشورهای توسعه‌یافته، شفاف، قاطع و قانون‌مدارانه است.

در آمریکا، تخلفاتی مانند دریافت پول از بیمار برای تغییر نوبت، فساد اداری تلقی می‌شود و می‌تواند با پیگرد قضائی همراه باشد. نظام سلامت این کشور بر پایه بیمه و سیستم ثبت دیجیتال متمرکز است؛ بنابراین بیشتر فرایندها شفاف، قابل ردیابی و تحت نظارت نهادهایی مانند وزارت بهداشت و بیمه‌های درمانی خصوصی و دولتی است.

اگر تخلفی توسط پزشک یا کارمند مطب گزارش شود، امکان تعلیق پروانه فعالیت، جریمه سنگین و حتی زندان وجود دارد. در برخی ایالت‌ها، بیمار حق دارد مستقیماً از مطب شکایت کند و این شکایت به‌سرعت بررسی می‌شود.

در آلمان نیز سیستم سلامت مبتنی بر شفافیت است. نوبت‌دهی الکترونیکی و نظام ارجاع از طریق بیمه‌ها انجام می‌شود. پزشک اجازه ندارد بیمار را به آزمایشگاه یا داروخانه خاصی ارجاع دهد مگر با دلیل پزشکی مستند. هرگونه دریافت وجه غیررسمی توسط منشی یا پزشک، می‌تواند منجر به سلب مجوز، دادگاه انتظامی یا محرومیت از کار شود.

همچنین بیماران، آموزش‌دیده و آگاه به حقوق خود هستند و با دیدن کوچک‌ترین نشانه‌ای از تخلف، از طریق نهادهای حمایتی بیمار یا اتحادیه‌های سلامت اقدام می‌کنند.

با توجه به شرایط فعلی، راه‌اندازی سامانه‌های نوبت‌دهی الکترونیک سراسری و غیرقابل تغییر توسط منشی می‌تواند گامی بلند به سوی سلامت عدالت‌محور برداریم، این سامانه‌ها باید تحت نظارت مستقیم وزارت بهداشت قرار گیرند تا امکان جابه‌جایی نوبت فقط از طریق مجوز رسمی و دلایل موجه، ممکن باشد.

با توجه به اینکه همه ارجاع و نسخه هاباید با کد ملی بیمار، در سامانه وزارت بهداشت ثبت شود با نظارت بیشتر می‌توان امکان شناسایی تخلفاتی مانند ثبت آزمایش یا داروی غیرضروری، مدیریت و پیگیری شود. از این رو با برخورد قانونی شفاف با پزشکان متخلف می‌توان در جهت بهبود این مشکلات اقدام کرد. سازمان نظام پزشکی و وزارت بهداشت باید ضمانت‌های اجرایی محکمی برای برخورد با پزشکانی که قراردادهای غیرمجاز با داروخانه‌ها یا آزمایشگاه‌ها می‌بندند، تدوین و با کمک مردم افراد متخلف را شناسایی و مجازات کنند.

با افزایش آگاهی بیماران از حقوق خود از طریق رسانه‌های عمومی، شبکه‌های اجتماعی و بروشورهای اطلاع‌رسانی در مراکز درمانی، می‌توان حقوق بیماران را آموزش داد تا از سوءاستفاده افراد سودجوی سلامت در امان بمانند.

از طرفی با ایجاد سامانه شکایات سریع و امن برای بیماران می‌توان هرچه سریع‌تر افراد خاطی را شناسایی و به مراجع قانونی معرفی کرد. یک درگاه ساده دیجیتال با قابلیت پیگیری، به بیماران این امکان را خواهد داد که بدون ترس از برخورد، تخلفات را گزارش دهند، همین امر به ظاهر ساده، در پیشرفت و توسعه مراکز سلامت مؤثر است و آسایش خاطر و احترام به بیماران را در پی خواهد داشت.

تخلفات در نظام سلامت، از دریافت وجه غیرقانونی توسط منشی تا ارجاع غیرضروری به مراکز خاص، موضوعی نیست که مردم در برابر آن بی‌تفاوت بمانند. هر شهروند حق دارد در صورت مشاهده تخلف، آن را از طریق مسیرهای قانونی پیگیری کند.

سازمان نظام پزشکی کشور مرجع اصلی رسیدگی به تخلفات حرفه‌ای پزشکان و کارکنان درمانی است. مردم می‌توانند با مراجعه حضوری به دفاتر این سازمان در سراسر کشور یا از طریق سامانه شکایات الکترونیکی به نشانی www.irimc.org، موضوع را ثبت و پیگیری کنند. شکایات می‌تواند شامل رفتار غیرحرفه‌ای، دریافت وجه اضافی یا ارجاع‌های مشکوک باشد. همچنین شماره ۱۹۰، خط تلفنی ویژه رسیدگی به تخلفات حوزه سلامت است. این سامانه به‌صورت شبانه‌روزی فعال بوده و شهروندان می‌توانند تخلفات مراکز درمانی دولتی و خصوصی، ازجمله مطب‌ها، کلینیک‌ها، داروخانه‌ها و بیمارستان‌ها را گزارش دهند.

برای اثربخش بودن شکایت، لازم است مردم مدارکی نظیر رسیدهای پرداخت، پیام‌های دریافتی از منشی یا پزشک و یا صدای ضبط‌شده را جمع‌آوری و همراه شکایت ارائه دهند. این اطلاعات به افزایش اعتبار گزارش کمک زیادی می‌کند.

آمادگی کامل بیمارستان‌ها در پاسخ به حوادث اخیر

درمان رایگان مجروحان در سراسر کشور

سپهرغرب، گروه سلامت: معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در ابلاغیه‌ای به معاونان درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور بر حفظ آمادگی کامل بیمارستان‌ها در پاسخ به حوادث اخیر تاکید کرد.

سید سجاد رضوی، در ابلاغیه‌ای به معاونان درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور بر حفظ آمادگی کامل بیمارستان‌ها در پاسخ به حوادث اخیر و پذیرش بی‌قید و شرط بیماران و مصدومان در بیمارستان‌ها و همکاری با نیروهای امدادی تأکید کرده است.

وی، همچنین به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تأکید کرده که هیچ فعالیت ضروری کاهش پیدا نکند و اولویت با بیماران مصدوم باشد.

در متن کامل این ابلاغیه آمده است:

«به‌دنبال اقدامات ددمنشانه و تروریستی رژیم غاصب صهیونیستی در منطقه و لزوم حفظ آمادگی و توان عملیاتی مراکز درمانی برای تأمین پاسخ مؤثر و مناسب و حفظ پایداری و استمرار عملکرد مراکز درمانی و بیمارستان‌ها به‌ویژه در مناطق راهبردی و دارای زیرساخت‌های حساس کشوری، ضمن تشکر از عملکرد به‌موقع مراکز درمانی جهت درمان مصدومان در روزهای اخیر خواهشمند است دستور فرمائید موارد ذیل با تأکید بیشتری اجرایی گردد.

–پذیرش بی‌قید و شرط بیماران و مصدومین در بیمارستان‌ها و همکاری با نیروهای امدادی

–فعال‌سازی و استقرار سامانه فرماندهی حادثه در بیمارستان به‌منظور هماهنگی و تدارکات برای اعزام تیم درمانی و ارتباط مؤثر با بخش اورژانس بیمارستان و همچنین سایر ارگان‌های خارج از بیمارستان (EMS، هلال احمر نیروهای نظامی و انتظامی) به‌منظور کسب و افزایش آمادگی پاسخگویی به بحران فوریت و حوادث محتمل

–اعلام جانشین عصر و شب در تمامی پست‌های مدیریتی و درمانی برای بالا بردن ظرفیت پاسخگویی اطمینان از عملکرد زیر ساخت‌های تجهیزاتی بیمارستان منابع و تجهیزات، پشتیبان ذخیره‌سازی آب، عملکرد ژنراتور برق اضطراری و سلامت انشعابات برق و گاز

–تأمین زیرساخت‌های لازم جهت دفع صحیح پسماندهای بیمارستانی متناسب با نوع بحران و تهدیدات احتمالی

–لغو کلیه برنامه‌های ارزیابی اعتباربخشی مراکز درمانی تا اطلاع ثانوی هماهنگی با ستاد هدایت و فرماندهی عملیات دانشگاه (EOC) جهت اعزام و انتقال بین بیمارستانی بیماران به بیمارستان‌های پشتیبان و تهیه گزارش روزانه از پذیرش انتقال و نحوه ارائه خدمات درمانی به مصدومان هماهنگی با تمام مراکز تحت نظارت دانشگاه شامل بیمارستان‌های نظامی و انتظامی خیریه، تأمین اجتماعی، خصوصی و عمومی غیر دولتی جهت استفاده از ظرفیت‌های تشخیصی و درمانی آن‌ها

–پیش‌بینی افزایش ظرفیت آلودگی‌زدایی و ایزولاسیون با سازه‌های ثابت و سیار پیش‌بینی و تعیین مناطق پشتیبان به‌منظور استقرار و هماهنگی داوطلبان کادر درمان و یا داوطلبان اهدای خون در صورت لزوم، استقرار بستگان و خانواده‌های آسیب‌دیدگان و قربانیان و نگهداری اجساد با توجه به نوع بحران‌های احتمالی

–رایگان نمودن کلیه هزینه‌های تشخیصی درمانی مصدومان تجاوز رژیم صهیونیستی در مراجعه به کلیه مراکز بیمارستانی دانشگاهی با همکاری سازمان‌های بیمه‌گر پایه

–تعیین مراکز درمانی حلقه نخست و حلقه دوم و همچنین مراکز درمانی معین جهت مدیریت مناسب توزیع بیماران و مصدومان در شرایط حوادث پرتلفات حوادث غیر مترقبه و ویژه براساس سطح‌بندی و نظام ارجاع جهت جلوگیری از پدیده همگرایی بیماران در یک مرکز درمانی

–در نظر گرفتن محل‌های جایگزین احتمالی برای پیش ورودی بخش اورژانس جهت تریاژ بیماران در زمان مواجهه با انبوه مراجعین فعال بودن مدیر تخت اورژانس (Bed Manager بیمارستان جهت تخلیه اضطراری بخش اورژانس در صورت نیاز اطمینان از آمادگی حداکثری و فعال بودن مراکز، وجود و حضور نیروهای تخصصی و کادر درمانی و عملیاتی بودن تجهیزات تشخیصی درمانی جهت ارائه خدمات حداکثری درمانی

–حفظ ظرفیت کامل بیمارستان‌ها و پیش‌بینی ظرفیت پشتیبان جهت به‌کارگیری در شرایط بحرانی و برنامه‌ریزی اتاق عمل جهت حفظ زنجیره خدمت رسانی به تمامی بیماران با اولویت مصدومان اورژانسی

–بهره‌گیری از کلیه امکانات و نیروهای درمانی موجود با استفاده از تمام ظرفیت پزشکان مقیم و فراخوان نیروهای درمانی در قالب آنکالی فعال به‌ویژه سرویس‌های تخصصی تروما جراحی و بخش‌های ویژه و اتخاذ تمهیدات لازم جهت ایاب و ذهاب کارکنان فعال‌سازی تیم‌های واکنش سریع متشکل از جراح بیهوشی طب اورژانس جراح عروق جراح پلاستیک و جراح توراکس در مراکز پشتیبان و قطب

–آماده‌باش به بخش اورژانس بیمارستان‌ها برای پذیرش و پاسخگویی به بیماران مختلف مراجعه‌کننده به بخش اورژانس به‌ویژه اولویت دادن به درمان مصدومان ترومایی سکته حاد قلبی و مغزی برنامه‌ریزی جهت افزایش ظرفیت دارو، تجهیزات فضای درمانی و نیروی انسانی در موارد حوادث غیرمترقبه و بحران‌های احتمالی پیش‌بینی و دپوی راهبردی، دارو لوازم و تجهیزات درمانی

حضور مؤثر کادر حفاظت فیزیکی و نیروی انتظامی در بیمارستان‌ها جهت جلوگیری در بیمارستان‌ها پیش‌بینی اطلاع‌رسانی صحیح به خانواده‌ها و ثبت مشخصات مصدومان در HIS

انتظار می‌رود هیچ فعالیت ضروری کاهش پیدا نکند فعالیت‌ها به نحوی تعدیل شوند که اولویت با بیماران مصدوم باشد. تخت‌های عادی و ICU به نحوی مدیریت شوند که برای بستری بیماران مصدوم مشکلی ایجاد نشود.»